

2-MAVZU. IQTISODIYOT NAZARIYASI RIVOJLANISHINING ASOSIY BOSQICHLARI

Bajardi: Toshmurodov Azizbek

Kirish

Iqtisodiyot nazariyasi insoniyat jamiyati bilan birga shakllanib, tarixiy rivojlanish jarayonida turli bosqichlarni bosib o'tgan. Har bir davrda iqtisodiy muammolar va ularni hal etish usullari o'zgarib borgan. Shu sababli iqtisodiy qarashlar ham evolyutsion tarzda rivojlanib, bugungi zamonaviy iqtisodiy tizimlarning shakllanishiga asos bo'lib xizmat qilgan.

Qadimgi iqtisodiy qarashlar

Qadimgi davrlarda iqtisodiy fikrlar falsafa bilan chambarchas bog'liq bo'lgan. Qadimgi Yunoniston, Rim va Sharq mamlakatlarida xo'jalik yuritish, savdo, mulk va boylik haqida dastlabki tushunchalar paydo bo'lgan.

Merkantilizm

Merkantilizm XV–XVII asrlarda vujudga kelgan bo'lib, davlat boyligini oltin va kumush zaxiralari bilan o'lchagan. Ular eksportni oshirish va importni kamaytirish orqali boylukni ko'paytirishni taklif etganlar.

Fiziokratlar

Fiziokratlar iqtisodiy boyluk manbai sifatida qishloq xo'jaligini ko'rganlar. Ular iqtisodiyotda tabiiy tartib va erkinlikni qo'llab-quvvatlaganlar.

Klassik iqtisodiyot

Klassik maktab vakillari bozor iqtisodiyotining asosiy qonunlarini ishlab chiqqanlar. Ular mehnatni boyluk manbai deb hisoblagan va erkin bozor g'oyasini ilgari surgan.

Marksizm

Marksizm iqtisodiy jarayonlarni ijtimoiy sinflar o'rtasidagi kurash orqali tushuntiradi. Bu nazariya kapitalizmning kamchiliklarini ochib beradi.

Neoklassik maktab

Neoklassiklar iqtisodiy qarorlarni individual tanlov va foyda maksimalizatsiyasi asosida tushuntirganlar. Talab va taklif nazariyasi rivojlantirilgan.

Keynschilik

Keynschilik iqtisodiy inqirozlarni davlat aralashuvi orqali tartibga solishni taklif etadi. Bu nazariya ayniqsa iqtisodiy tanglik davrlarida muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy iqtisodiyot

Bugungi kunda iqtisodiyot nazariyasi institutsional, monetar va boshqa zamonaviy yo'nalishlar asosida rivojlanmoqda.

Xulosa

Iqtisodiyot nazariyasi tarixiy rivojlanish natijasida shakllangan bo‘lib, bugungi kunda ham takomillashib bormoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Iqtisodiyot nazariyasi darsligi
2. Makroiqtisodiyot asoslari
3. Mikroiqtisodiyot qo‘llanmasi
4. Ilmiy maqolalar va internet manbalari